

ÄLVSBYNS
KOMMUN

Energi- och klimatstrategi

Bilaga 1 Bakgrund

Dokumenttyp Strategi	Dokumentnamn Energi- och klimatstrategi Bilaga 1 Bakgrund	Fastställd/upprättad 2021-02-15, KF § 17	Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Giltighetstid Tillsvidare
Dokumentansvarig Chef samhällsbyggnadskontoret	Version 3.0	Senast reviderad 2021-02-02	Dokumentinformation Dnr 508/20 - 210	Detta dokument gäller för Anställda och medborgare

Innehåll

Globala och nationella energi- och klimatmål.....	3
Global nivå.....	3
Europeiska unionens klimatmål	5
Sveriges klimatmål	5
Övergripande mål för de totala utsläppen	6
Delmål.....	6
Sveriges livsmedelsstrategi	7
Privata sektorns energi- och klimatmål på nationell nivå.....	7
Regionala energi- och klimatmål.....	7

Denna bilaga innehåller en redogörelse för de globala, nationella och regionala energi- och klimatmål som legat till grund för formuleringen av de mål som satts i kommunens energi- och klimatstrategi. Bilagan ska läsas tillsammans med *Energi- och klimatstrategi, Älvsbyns kommun 2021*. Till strategin finns ytterligare en bilaga som beskriver nuläget (Bilaga 2 Nuläge).

Globala och nationella energi- och klimatmål

Global nivå

Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändring, undertecknad av Sverige 1992 och ratificerad 1993¹, utgör grunden för det internationella klimatarbetet.

Parisavtalet från 2015, som ratificerades både av EU och av Sverige 2016², ingår i arbetet med ramkonventionen. Parisavtalet innehåller krav på att de deltagande länderna ansvarar för att hålla ökningen av den globala årsmedeltemperaturen med god marginal under 2°C jämfört med förindustriella nivåer och att de dessutom ska anstränga sig så mycket som möjligt för att hålla ökningen under 1,5°C. Parisavtalet innehåller även krav på att ansvaret för att minska utsläppen av växthusgaser ska fördelas rättvist mellan världens länder. Fördelningen ska baseras på i vilken utsträckning respektive land har bidragit till att det nuvarande problemet har uppstått och på medborgarnas möjligheter att uppnå en god levnadsstandard.

”Bekämpa klimatförändringarna” är mål nummer 13 av de 17 globala hållbarhetsmål som FN fastställde 2015 inom Agenda 2030 (Figur 1). Mål nummer 7 är ”hållbar energi för alla”. Även mål nummer 9 ”hållbar industri, innovationer och infrastruktur”, mål nummer 11 ”hållbara städer och samhällen” och mål nummer 12 ”hållbar konsumtion och produktion” har direkt påverkan på det globala klimatet.

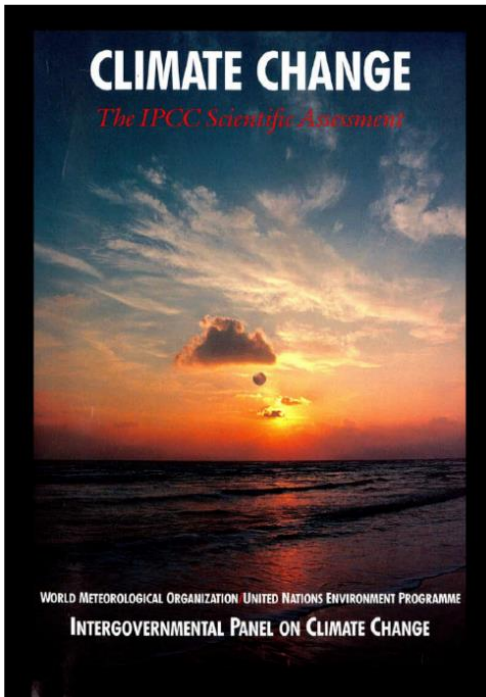
Figur 1. De 17 globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030.

Den första rapporten om klimatförändringarna från IPCC³ publicerades år 1990 (Figur 2). Sedan dess har världens politiker och befolkning haft tillgång till den information de behöver för att agera i klimatfrågan. Trots det har huvuddelen av koldioxidutsläppen skett *efter* 1990. Halten koldioxid i atmosfären har efter 1990 inte bara fortsatt att öka utan ökningstakten ökar också, det vill säga, mer koldioxid släpps ut till atmosfären för varje år än vad som släpptes ut året före (Figur 3).

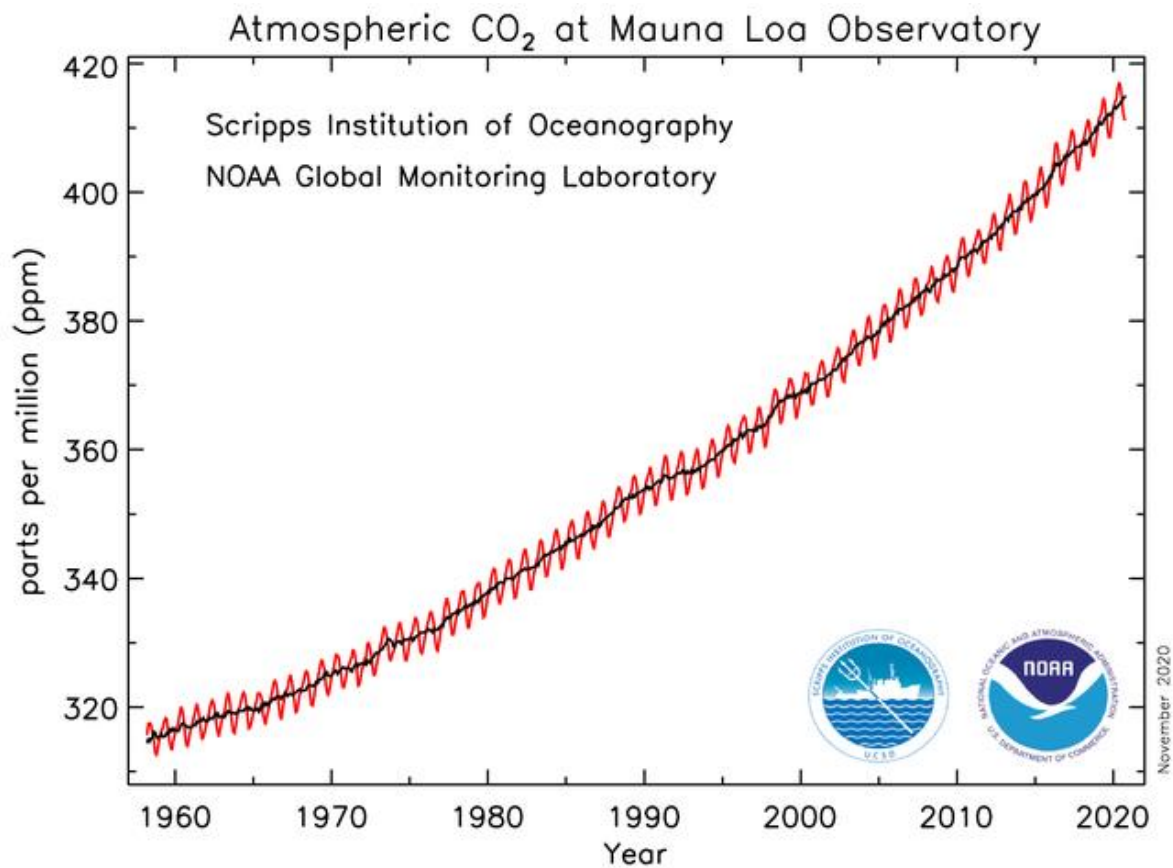
¹ Sveriges internationella överenskommelser SÖ 1993:13

² www.regeringen.se/regeringens-politik/parisavtalet

³ The Intergovernmental Panel on Climate Change. IPCC är en FN-organisation som regelbundet ger ut rapporter där de utvärderar vad vetenskapen har kommit fram till när det gäller klimatförändring på planeten jorden sedan den senast föregående rapporten. Rapporterna riktar sig främst till politiker och andra beslutsfattare och är avsedda att användas som beslutsunderlag.

Figur 2. Framsidan på IPCC:s första rapport från 1990.

Figur 3. Keelingkurvan. På Mauna Loa-observatoriet på Hawaii har koldioxidhalten i atmosfären mätts kontinuerligt sedan 1950-talet. Enheten är ppm vilket betyder miljondel. Den röda kurvan visar uppmätt koldioxidhalt i genomsnitt för varje månad. Den svarta kurvan visar samma sak men korrigerat för årstidsvariationerna. Halten koldioxid i atmosfären går varje år ner en aning under växtsäsongen på norra halvklotet och sedan upp igen på vintern vilket gör att linjen ser taggig ut. Södra halvklotet består mest av hav och har därför mycket mindre påverkan på årstidsvariationerna. Keelingkurvan finns, kontinuerligt uppdaterad, på www.esrl.noaa.gov/gmd/ccgg/trends.

I den femte IPCC-rapporten som släpptes 2014 finns en uträkning av hur stor mänsklighetens koldioxidbudget för totala utsläpp av koldioxid orsakade av människor sedan 1870 som mest får vara för att temperaturmålen max 1,5°C, max 2°C samt max 3°C ökning av den globala medeltemperaturen till seklets slut ska uppnås givet olika sannolikhetsgrader. Slutsatsen i den rapporten var att för att tvågradersmålet med två tredjedelars sannolikhet ska uppnås får hela mänskligheten genom sina aktiviteter släppa ut som mest 1000 gigaton koldioxid från 2011 till seklets slut.

IPCC planerar att publicera nästa stora huvudrapport år 2022, vilket blir den sjätte IPCC-rapporten. Under åren mellan huvudrapporterna ger IPCC även ut mindre temarapporter inriktade på specifika klimatrelaterade ämnen. I temarapporten *Global Warming of 1.5°C* som IPCC gav ut 2018 rapporterades att mänskligheten hittills fram till den tidpunkten hade orsakat 1°C (0,8°C–1,2°C) ökning av den globala årsmedeltemperaturen jämfört med den förindustriella nivån.

Europeiska unionens klimatmål

EU har för närvarande tre nivåer av mål. Till år 2020 ska växthusgasutsläppen minska med 20 procent jämfört med 1990. 20 procent av energin ska vara förnybar och energianvändningen ska vara 20 procent effektivare.

Till år 2030 ska växthusgasutsläppen minska med minst 40 procent jämfört med år 1990. Minst 32 procent av energin ska vara förnybar och energianvändningen ska vara minst 32,5 procent effektivare.

Senast år 2050 ska EU inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären och växthusgasutsläppen ska till 2050 minska med minst 80 procent jämfört med 1990.

Anledningen till att växthusgasminskningen enligt målen inte måste vara 100 procent till år 2050 är att det förekommer naturliga utsläpp av växthusgaser som inte kan påverkas av människor och att vissa naturliga och tekniska processer som avlägsnar växthusgaser från atmosfären får räknas med vid uträkningen av nettoutsläppen. De tekniska processer som avses fungerar däremot i verkligheten bara i relativt liten skala och det finns mycket lite som tyder på att de kommer att kunna skalas upp tillräckligt för att kunna ha märkbar påverkan på problemet. Utsläppsminskningar är därför avgörande.

Sveriges klimatmål

Sveriges riksdag beslutade 2017 att införa ett klimatpolitiskt ramverk bestående av klimatmål, en klimatlag⁴ och ett klimatråd. Klimatlagen och klimatrådet trädde i kraft i januari 2018. Klimatlagen reglerar regeringens klimatpolitiska arbete och klimatrådet ska årligen utvärdera om regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen.

Klimatmålen ingår i det övergripande miljömålssystemet, och beslutades genom att riksdagen antog proposition 2016/17:146 "Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige". Det finns totalt 16 miljömål plus det övergripande generationsmålet som säger att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser (Figur 4). Miljömål nummer 1 är begränsad klimatpåverkan.

⁴ Klimatlag (2017:720)

Figur 4. Sveriges miljömål.

Övergripande mål för de totala utsläppen

Det övergripande målet är att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Efter det ska Sverige ha negativa utsläpp. Negativa utsläpp innebär att det släpps ut mindre växthusgaser till atmosfären i Sverige än vad som tas upp av naturen eller som aktivt plockas bort av människor. Utsläppen inom Sveriges gränser ska dock vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen var år 1990. De utsläppsminskningar som Sverige bidrar till genom investeringar i andra länder får i viss mån räknas in för att utsläppen ska bli negativa. I övrigt gäller målet endast territoriella utsläpp inom Sveriges geografiska gränser.

Delmål

Sverige har beslutat om mål för de utsläpp som inte ingår i handeln med utsläppsrätter. Utsläppen kommer främst från transporter, arbetsmaskiner, mindre industri- och energianläggningar, bostäder och jordbruk.

Jämfört med 1990 ska dessa utsläpp ha minskat med:

- 40 procent senast 2020
- 63 procent senast 2030
- 75 procent senast 2040

Delmålen kan delvis uppnås genom negativa utsläpp. Delmålen ingår som etappmål i miljömålssystemet.

Mål för inrikes transporter

Det finns även ett särskilt mål för utsläppen av växthusgaser från transporter i Sverige. De ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010. I målet ingår utsläpp från vägtransporter, järnväg och sjöfart. Utsläpp från inrikes flyg ingår inte i målet eftersom de ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter. Målet ingår som ett etappmål i miljömålssystemet.

Energimål

Baserat på energiöverenskommelsen år 2016 mellan fem olika riksdagspartier har Sveriges riksdag år 2018 fastställt energimål för Sverige. Den svenska energipolitiken ska bygga på de tre grundpelarna försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Senast år 2040 ska Sverige ha 100 procent förnybar elproduktion. Detta mål ska inte tolkas som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft i Sverige, men det framgår samtidigt att kärnkraft inte är ett förnybart sätt att producera el. Sverige ska år 2030 ha 50

procent effektivare energianvändning jämfört med år 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Sveriges livsmedelsstrategi

Sverige har även beslutat om en nationell livsmedelsstrategi som gäller fram till år 2030 som kopplar hela livsmedelskedjan från primärproducenter till slutkonsumenter till de svenska miljömålen. Där framgår bland annat att offentlig sektor behöver bli bättre på att aktivt använda upphandling av livsmedel och måltidstjänster som ett verktyg för att uppnå samhällets mål och lagar när det gäller djurskydd och miljö. Det inkluderar energi- och klimatmålen. I strategin betonas vikten av en resurseffektiv livsmedelsproduktion och möjligheterna att använda jordbruksråvaror för produktion av biodrivmedel.

Privata sektorns energi- och klimatmål på nationell nivå

Förutom att många enskilda företag och vissa branschorganisationer har antagit, och offentligt publicerat⁵, egna energi- och klimatmål har även många branscher tagit fram färdplaner för hur de ska bli fossilfria och ännu mer konkurrenskraftiga inom ramen för regeringens initiativ "Fossilfritt Sverige". Varje bransch färdplan invigs genom att den offentligt överlämnas till regeringen. Förutom branschens egna mål och åtgärdsplaner innehåller färdplanerna även en lista på vad den branschen anser att politiker och offentlig sektor behöver hjälpa dem med för att deras färdplan ska gå att genomföra. I många fall efterfrågar företagen hårdare klimatkrav som på ett långsiktigt och konsekvent sätt verkligen genomdrivs och följs upp. Långsiktig stabilitet i vilka krav som samhället ställer medför att företag vågar satsa tid och pengar på att utveckla verksamheten och ta fram de nya tekniska och affärsmässiga lösningar som behövs för att åstadkomma verklig förändring i klimatarbetet.

Många av de branscher som finns representerade i Älvsbyns kommun har redan publicerat färdplaner, och fler branscher tillkommer. Färdplanerna är en bra resurs för både små och större lokala företag i deras energi- och klimatarbete och de önskemål från branscherna till politikerna som finns i färdplanerna går i många fall även att tillämpa på kommunal nivå.

Regionala energi- och klimatmål

Enligt Norrbottens energi- och klimatstrategi 2020–2024 är de regionala energi- och klimatmålen i Norrbottens län desamma som för landet i helhet. Norrbottens län ska inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Energianvändningen i Norrbottens län ska vara 50 procent effektivare år 2030 jämfört med år 2005 och länets elproduktion ska vara 100 procent förnybar år 2040. Norrbottens energi- och klimatstrategi är i första hand länsstyrelsens och regionens energi- och klimatstrategi även om vissa kommuner också har deltagit i arbetet med att ta fram den.

Det finns även en livsmedelsstrategi för Norrbottens län som kallas Nära Mat och som gäller för åren 2016–2020. Strategin tar upp lantbrukets och livsmedelshandlingens klimateffekter och lantbrukens möjligheter att bidra till en hållbar energiförsörjning. Det finns planer på att ta fram en ny regional livsmedelsstrategi som tar sikte på år 2030.

⁵ <http://fossilfritt-sverige.se>